

2017-05-08

Fördjupad information om garantinivån i PA-KL och möjlighet till omräkning av pension enligt PA-KL

Garantinivån i PA-KL

Bakgrund

PA-KL infördes 1985. Det var en förmånsbestämd tjänstepension och en så kallad bruttopension som innebar en samordning med den allmänna pensionen. PA-KL upphörde att gälla per 1997-12-31 och ersattes år 1998 av PFA och därefter av KAP-KL år 2006.

För att skydda pensionen för arbetstagare med partiell sjukersättning (som under PA-KL-tid kallades förtidspension/sjukbidrag) eller arbetsskadelivränta, beräknades bruttopensionen på löneunderlaget vid insjuknandet. Det innebar att den framtida pensionen skulle beräknas på de genomsnittliga årsinkomsterna före förtidspensionen/sjukbidraget/arbetsskadelivräntan istället för utifrån en inkomst på den lägre sysselsättningsgraden efter insjuknandet. Om arbetstagaren exempelvis var anställd på 100 % vid insjuknandet så innebar det en pensionsberäkning utifrån heltidsinkomsten.

När nya avtal avslöst PA-KL har övergångsbestämmelser syftat till att fortsatt försäkra de genomsnittliga årsinkomsterna före sjukfallet. Anställda som fått partiell sjukersättning under tiden 1985-1997 kan därför fortfarande omfattas av PA-KL.

Bakgrund till "100-lappen"

Samordningen mellan tjänstepensionen enligt PA-KL och den allmänna pensionen innebär i korthet att tjänstepensionen räknas ut, därefter räknas den allmänna pensionen av och kvar blir den del som betalas ut som tjänstepension. Eftersom indexuppräknningen i den allmänna pensionen varit högre än i PA-KL har tjänstepensionen urholkats. För den enskilde har konsekvensen blivit mycket låg eller ingen tjänstepension alls. För de som blir helt utan tjänstepension utbetalas 100 kr som en "garanti".

Den beskrivna utvecklingen var svår att förutse och ju längre tid som gått sedan PA-KL upphört kan konstateras att utvecklingen inte har varit i överensstämmelse med den goda avsikten att skydda pensionen för arbetstagare med sjukersättning. Det kan samtidigt konstateras att de inkomster som ligger till grund för pensionen kan ligga mer än 20-30 år bak i tiden trots att individen fortsatt arbeta i kommun- och landstingssektorn.

1 200 kr med årlig värdesäkring istället för 100 kr

De centrala parterna har genom förhandlingsprotokoll 2017-04-27 kommit överens om att höja den så kallade garantinivån i PA-KL från 100 kr till 1 200 kr per månad från den 1 juli 2017. Den månatliga utbetalningen börjar i januari 2018 och beloppen för tiden 1 juli – 31 december 2017 kan utbetalas retroaktivt senast den 1 juli 2018. Beloppet 1 200 kr räknas upp årligen från och med 2019 i takt med förändringen av inkomstbasbeloppet. Den höjda

garantinivån gäller för de arbetstagare som insjuknade med förtidspension, sjukbidrag eller arbetsskadelivränta under tiden 1985 – 1997 och som då låg kvar i avtalet och inte kom att omfattas av de nya tjänstepensionsavtalen som avlöste PA KL. Arbetstagare som legat kvar i PA-KL av nu nämnd anledning och som har en tjänstepension som är lägre än den nya garantinivån efter samordning med allmän pension, omfattas av överenskommelsen. Den nya garantinivån kommer att utbetalas per automatik utan ansökan av individen.

Omräkning av pension enligt PA-KL

Ändrad förhandlingsordning för omräkning av pension enligt PA-KL

Det har alltsedan PA-KLs tillkomst funnits möjlighet att göra en omräkning av pensionen utifrån nytt pensionsunderlag för de som varit partiellt sjuka och där det skulle vara förmånligare för arbetstagaren. Genom förhandlingsprotokoll 2017-04-27 mellan de centrala parterna, ändras förhandlingsordningen från central till lokal nivå, för att i större utsträckning öppna upp för sådana överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare. Arbetstagaren bör begära omräkning i anslutning till pensionsavgång. Omräkningen kan ge högre pension än garantinivån.

Omräkningen innebär att pensionen beräknas utifrån en ny beräkningsperiod med ”färska” inkomster före pensioneringen. Bestämmelsen framgår av förhandlingsprotokoll 1984-11-15 § 4 punkt 6 (finns noterad i PA-KL efter § 8, mom. 1)

Rekommendation till underlag vid omräkning av pension:

OFRs förbundsområden rekommenderar att arbetsgivaren och den berörda arbetstagaren i det enskilda fallet kommer överens om en lämplig metod för beräkning av det nya pensionsunderlaget. Beräkning kan exempelvis ske utifrån något av nedanstående alternativ:

- 1) Att utgå från en ny beräkningsperiod i anslutning till avgången och räkna upp deltidslönen till lön som motsvarar den sysselsättningsgrad som arbetstagaren hade vid insjuknandet med sjukersättning. **Exempel:** 100 % anställning vid insjuknandet och 75 % vid den nya beräkningsperioden. Den 75 %-iga lönen räknas upp till heltidslön.

eller

- 2) Att räkna årsmedelpoäng på nuvarande deltidslön och lägga ihop med årsmedelpoäng som räknats fram enligt huvudregeln i PA-KL och som motsvarar den nu aktuella sjukersättningens grad. **Exempel:** 100 % anställning vid insjuknandet med sjukersättning. Vid avgång 25 % sjukersättning och 75 % arbete. Pensionen beräknas utifrån en årsmedelpoäng utifrån den 75 %-iga lönen med beräkningsperiod före avgången samt 25 % av den gamla årsmedelpoängen.

eller

- 3) Att beräkna pensionen på deltidslönen med ny beräkningsperiod i anslutning till avgången.